

Představujeme obce a havířské spolky...

Banská Štiavnica

O matce banských miest Banskej Štiavnici nie je potrebné veľa písať. Bansko-štiavnické písané banské právo sa odvodzuje od Jihlavského práva a je len tri roky mladšie, zvykové právo je o niekoľko desať rokov staršie. V Banskej Štiavnici sa ťažilo zlato, striebro, cín, ale aj polymetalické rudy. V čase najväčšieho

rozkvetu rudného baníctva v Banskej Štiavnici pracovalo 2100 a viac baníkov. Nie je možné zabudnúť na vznik prvej vysokej školy technického smeru „Banskej akadémie g, ktorú v meste Banská Štiavnica svojim dekrétom zriadila cisárovná Mária Terézia a ktorej absolventi šírili slávu do celého sveta.

Bratislavský cech

O Bratislavskom cechu je potrebné povedať, že je najstarším cechom združujúcim vo svojich radoch odborníkov z oblasti baníctva, geológie, environmentalistiky a ťažobného priemyslu vôbec. Vznikol 29. apríla 1974. Jeho členovia pracovali prakticky vo všetkých vedúcich štátnych

orgánoch. Za cieľ si spolu s ostatnými spolkami a cechmi kladie obnovenie, udržiavanie a rozvíjanie viac storočných baníckych tradícií a zvykov. Úzko spolupracuje s obdobnými organizáciami na Slovensku aj v zahraničí.

Malokarpatský banícky spolok

Malokarpatský banícky spolok v Pezinku vznikol v r. 2002. Mesto Pezinok má viac ako 800-ročnú históriu a dá sa povedať, že ide o mesto s vinohradnícko-banskou tradíciou. Malokarpatský banícky spolok bol spoluorganizátorom prvého stretnutia banských miest a obcí Slovenska, na ktorom spoločne privítali viacero

zástupcov českých baníckych spolkov a cechov. Okrem dobrého vína sa v Malých Karpatoch už pred 670 rokmi ťažilo zlato. Členovia spolku udržiavajú staré historické tradície a spolupodieľajú sa na vytvorení banského skanzenu v Malých Karpatoch.

Spolek severočeských havířů

Kdo jsme a co chceme?

Nuže v prosinci roku 1996, u příležitosti oslav svátku svaté Barbory, patronky to horníků, vznikl z iniciativy malé skupinky nadšenců v Mostě Spolek severočeských havířů, jenž si vytkl za cíl záchranu hornických historických památek a vzkříšení hornických tradic v severočeském hnědouhelném regionu.

Programovým prohlášením Spolku byla oslovena celá řada institucí, okresním muzeem v Mostě počínaje, přes odbor kultury MěÚ v Mostě, nadaci J. Agricoly v Příbrami, okresní hornické muzeum v Sokolově, hornické muzeum Anselm v Ostravě a národním technickým muzeem konče. Spolupráce byla navázána i s krajským památkovým úřadem v Ústí nad Labem.

V duchu svého programu a za úče-

lem pokusu o záchranu toho, co zde z historických památek ještě zbylo, se podařilo v roce 2003 založit obecně prospěšnou společnost Podkrušnohorské technické muzeum, která začala realizovat přípravu expozice na bývalém Dole Julius III v Kopistech u Mostu. 3. 10. 2007 bylo muzeum zpřístupněno veřejnosti slavnostním otevřením simulované štoly s replikami hlubinných chodeb, od těch skutečných k nerozeznání.

Funkci Spolku pak i napříště spatřujeme hlavně v provokování příslušných institucí, v navrhování možností podpory Podkrušnohorského technického muzea a v neposlední řadě a především ve shromažďování a deponování materiálů zatím nám dostupných, které se jinak mohou nenávratně ztratit.

Spolek Prokop Příbram, občanské sdružení

V roce 1990 několik nadšenců, kterým nebyla lhostejná hornická historie, iniciovalo obnovení tradiční historické hornické pouti k počtě sv. Prokopa. Tito nadšenci stáli i u zrodu spolu o necelé dva roky později. 13. února 1992 se rozhodli o založení spolku, vypracovali první návrh stanov a dne 25. března 1992 byl spolok pod názvem Spolek Prokop Příbram zaregistrován.

S postupem času se rozšiřovala i činnost a působnost spolku. Spolek připravuje kulturní pořady pro děti i pro seniory. Největší akcí je Mikulášská nadílka na přelomu listopadu a prosince, která se odehrává v Mariánské štole a v šachetní budově a v roce 2008 ji zhlédlo na 5.000 návštěvníků.

V roce 2006 založil spolok novou tradici určenou pro rodiče s dětmi

- průvod se světylky za svatým Martinem, který se též těší značné oblibě veřejnosti. Dále členové spolku pořádají pro Sdružení pro pomoc mentálně postiženým v Příbrami a chovance Ústavu sociální péče ve Svatém Janu a Jedličkova ústavu v Ločovicích Čarodějnice a Dětský den. Kulturní život Březových Hor spolok obohacuje cyklem koncertů a vystoupení Březohorské kulturní léto a advent. Pro přítele turistiky jsou pořádány tematické pochody, Silvestrovský a Velikonoční, obohacené o poznámky z historie i divadelní scénky.

Spolek Prokop Příbram tak patří mezi nejvýznamnější společenské organizace v Příbrami, přestože své aktivity vyvíjí na základě nadšení a kamarádství členů a přátel spolku.

Příbram - Královna stříbrných hor

V malebné podbrdské krajině v srdci Čech se nalézá město Příbram. Okolí Příbrami bylo osídleno již ve starší a střední době kamenné. Své stopy v krajině zanechali i staří Keltové. Od 9. století je doloženo osídlení Slovanů.

První období horní slávy vrcholilo v roce 1570, kdy císař Rudolf II. povyšuje Příbram na královské horní město. Záhy však dochází k úpadku těžby a zůstává otevřen jen jediný důl, aby si obec uchovala udělený

statut královského horního města.

V devadesátých letech 20. století byla ukončena těžba i na uranových dolech a tím se uzavřela skoro 700letá sláva dobývání rud na příbramských dolech. Nezanikla však sláva příbramského hornictví. Jejimi nositeli se stala mimo Hornického muzea občanská sdružení tematicky spojená s hornickou minulostí kraje, Cech příbramských horníků a hutníků, Spolek Prokop Příbram a Cech hutníků - olovářů.

Královské horní město Krásno

Ve 20. století se v Krásně těžily kromě cínových i wolframové a uranové rudy a živce. Roku 1976 bylo Krásno jako pouhá část obce připojeno k městu Horní Slavkov. Po roce 1989 se Krásno osamostatnilo a v roce 2007 získalo zpět i statut města.

Hornické pozůstatky: Důl Jeroným u Čisté

Současný stav: Důl Jeroným v katastrálním území Čistá u Rovné je zapísaný jako kulturní památka v Ústředním seznamu nemovitých kulturních památek. Rozdělen je na oblast opuštěných a starých důlních děl, uměle oddělených dalším důlním komple-

xem neznámého rozsahu.

Současnost: Hornické muzeum v Krásně. Na expozice v Hornickém muzeu přispívá město Krásno každým rokem finanční částkou podle dohody a potřeb muzea. Muzeum je zajímavé již svým situováním, stojí na místě historického cínového dolu Vilém. V areálu dolu Vilém je zachována budova úpravny, objekt dílen, těžní věž a těžní budova, strojovna, vrátnice a stavba jedné z nejstarších trafostanic na našem území.

Hornický spolek Barbora: starají se o historická díla spojená s těžbou v Krásně a okolí.

Hornicko – historický spolek Stříbro

Jako hlavním cíl při svém vzniku si členové spolku naplánovali několik priorit. Tím nejzásadnějším bylo sdružování bývalých horníků a příznivců historie hornictví, zmapování kulturního dědictví a obnova starých hornických památek a tradic.

V současné době má spolok 66 členů. Během posledních čtyř let jsme zapojili své aktivity hlavně do rekonstrukce štoly Prokop a zřízení hornického skanzenu, nacházející se v malebném údolí řeky Mže. Těmito akcemi naše aktivity neskončily.

Vybuďovali jsme provozní budovu se šachetní věží, dá se říci, že kompletní hornický skanzen s expozicí důlní

techniky. Dále jsme pracně a nákladně zrekonstruovali již 500 bm Královské dědičné štoly Prokop a zmapovali veškerá důlní díla stříbrského rudního revíru. Připravujeme projekt na rekonstrukci odvodňovacího kanálu od štoly Prokop a vybudování důlní povrchové železniční trati.

Členové spolku jsou přesvědčeni, že se nám daří zužitkovat výhodu dávné slavné historie horního města Stříbra, a dá se říci, že i nejstaršího rudního revíru Českého království. Naše záměry jsou velice rozsáhlé a také finančně nákladné. Provozujeme v současné době jediný důlní dílo v Plzeňském kraji.

Město Planá a Hornické muzeum

První písemné zmínky o Planě se datují z roku 1251. Dle pověstí zde již od 10. - 11. století existovala slovácká osada.

Hornické muzeum se nachází téměř ve středu města na úpatí svahu, na kterém je rozloženo plánské náměstí. V nově vybudované provozní budově jsou umístěny výstavní expozice, pokladna a zázemí pro návštěvníky.

Muzeum bylo slavnostně otevřeno před 11 lety v roce 1998. Zasloužili se o to členové Hornicko-historického spolku Planá, bývalí pracovníci Uranových dolů Západní Čechy. Jejich nápad finančně podpořilo vedení města, místní sponzoři a Plzeňský kraj. Práce na úpravě štoly, výstavba provozní budovy a hlavně vybudování výstavních expozic si vyžádaly mnoho měsíců dobrovolné a bezplatné práce hornických nadšenců.

Ti ostatně dodnes zajišťují provoz muzea, průvodcovskou službu a doplňování expozic a to všechno dobrovolně, bez odměny. Snaží se, aby s útlumem hornictví nezaniklo povědomí o tom, jak významná tato mnohasetletá činnost byla. Podle návštěvnosti muzea a návštěvnických ohlasů se jim jejich práce zatím daří. Muzeum je cílem mnoha návštěvníků nejen z Česka. Hodně jich přijíždí hlavně ze západní Evropy, kde se montánní turistika těší již dlouholetému zájmu a oblibě.

Hornicko-historický spolok Planá pořádá každý rok na počátku července hornickou slavnost, na které se setkávají jak bývalí pracovníci Uranových dolů Západní Čechy, tak i hornické spolky z Čech i sousedního Bavorska. Spolu s městem Planá a obcí Drmoul byl organizátorem 6. setkání hornických měst a obcí ČR.

Představení ostatních obcí a spolků jsme do naší uzávěrky neobdrželi.

Přehled připravil -lm-